

Generál šéf intendantstva v. v. Josef PEŠEK

* 5. února 1884 Chudenic

† 16. května 1953 Leopoldov

Malý Josef vyrůstal v rodině obchodníka Josefa a Anny (rozené Roubalové) Peškových v Chudenicích na Klatovsku. Absolvoval měšťanskou školu s českou vyučovací řečí v Přesticích a s vyučovací řečí německou pak ve Stodě. Dnem 15. června 1899 ukončil dvouletou obchodní školu královského města Mělníka a nastoupil základní vojenskou službu jako jednoroční dobrovolník u pěšího pluku 102 rakousko-uherské armády. Poté pracoval jako úředník firmy Elektronická akciová společnost (dříve Kolben a spol.). V roce 1905 se stal „soukromým úředníkem“.

Dne 30. června 1907 uzavřel v Praze-Žižkově sňatek s Annou, rozenou Tichou. Postupně se jim narodily tři děti: Vlastislava, Josef a Jiřina. Celá rodina v dubnu 1921 přestoupila k československé církvi. Anna Peš-

ková zemřela, krátce před koncem druhé světové války.

I když byl ze svazku rakousko-uherské armády propuštěn dnem 27. června 1912 cestou superarbitrace jako invalida „služby zbraní neschopen“, byl 17. dubna 1915 u doplňovacího okresního velitelství v Písku odveden a narukoval k 28. domobraneckému pluku do Lince, odkud byl 6. října přemístěn k 6. domobraneckému pluku v Chebu. Již 13. října odjel na italskou frontu, kde byl 1. listopadu jmenován podporučíkem domobrany na dobu války. Dne 14. listopadu padl do zajetí v boji u S. Martina na Doberu (Marcoliny). Postupně byl umístěn v zajateckých táborech Aderno, Catanie, Termini, Imerese a Padula, kde se přihlásil do československého zahraničního vojska. V únoru 1918 odešel s Československými pracovními prapory na

italskou frontu, jakmile vykonal zkoušku na štábního důstojníka u Padovy, byl 30. září 1918 jmenován poručíkem a velitelem 6. roty II. praporu 32. čs. střeleckého pluku. Po boji u Doss Alto byl určen velitelem úderné roty a 30. listopadu povýšen do hodnosti kapitána. Po návratu do vlasti se zúčastnil bojů na Slovensku, kde byl 28. února 1919 ustanoven velitelem II. polního praporu 32. střeleckého pluku v Rožnavě. Kapitán Pešek byl dne 1. března 1919 odvelen k ministerstvu národní obrany jako referent 24. oddělení pro zásobování armády na Slovensku, avšak již 1. května byl nejen povýšen na majora, ale současně ustanoven zástupcem přednosty správního odboru ministerstva národní obrany.

Dnem 24. prosince 1919 byl přijat do svazku československé armády jako voják z povolání v hodnosti majora. Ovládal tehdy tři světové jazyky: němčinu, francouzštinu a italštinu. Přednostou správního odboru ministerstva národní obrany byl ustanoven 1. října 1920. Krátce poté byl přeložen do kategorie důstojníků intendantstva a téměř současně povýšen do hodnosti podplukovníka. Rok nato na plukovníka a dnem 28. června 1923 byl jmenován dekretem prezidenta republiky do hodnosti generála intendantstva V. hodnostní třídy. Tento poměrně rychlý hodnostní postup vysvětluje hodnocení generála O. Husáka:

„Po odchodu zkušeného a rutinovaného šéfa správního odboru ... byl pověřen vedením tohoto důležitého odboru. Tehdejší situace ministerstva národní obrany byla velmi obtížná, zvláště pokud se hospodaření týče, mělo ministerstvo obrany nejhorší pověst, často nezaslouženě. Díky péči, svědomitosti, obezřetnosti a rozhodnosti Peškově nastal tu obrat k lepšímu. Nejlépe by to mohl potvrditi Nejvyšší kontrolní úřad. Důstojník pevného charakteru, kterému s důvěrou bezpečně možno svěřit provedení nejdůležitějších a nejdůležitějších věcí.“

Také ministr národní obrany František Udržal si na generálu Peškovi cenil, že je „velmi pilný, starostlivý a iniciativní pracovník“, který „vede správní odbor ministerstva národní obrany s výborným úspěchem a je velmi způsobilý pro vedení hospodářských věcí.“

Dekretem prezidenta republiky byl přednosta II. (správního) odboru ministerstva národní obrany dnem 1. května 1928 povýšen do hodnosti generál šéf intendantstva.

V období hospodářské krize, v červenci 1931, ministr národní obrany Dr. Vyškovský ustanovil generála Peška úsporným komisařem pro ministerstvo národní obrany:

„Úkolem úsporného hospodářství, jehož činnost se vztahuje na hospodaření s rozpočtovými úvěry kapitoly 5 státního rozpočtu všech složek armády i na hospodaření státních podniků vojenské správy, je činiti úsporné návrhy, a to i takové, které se vztahují na hospodaření s rozpočtovými prostředky v roce 1932, a dbáti toho, aby při hospodaření s rozpočtovými úvěry kap. 5 státního rozpočtu bylo postupováno s největší hospodárností tak, aby rozpočet kap. 5 na rok 1931, který byl usnesením ministerské rady vzhledem k celostátní finanční situaci snižen o 33,728.106 Kč na 1,366,271.894 Kč, nebyl překročen.“

„Vzhledem k tomu nařizují úspornému komisaři, aby zajistil v rozpočtu kap. 5 na rok 1931 úsporu 33,728.106 Kč.“

I v této funkci obstál, neboť ministr národní obrany Machník si na Peškovi cenil:

„Má obsáhlé vědomosti v oboru hospodářsko-správním a finančním, kterých dovede jako přednosta správního odboru MNO velmi dobře uplatniti.“

Od začátku července 1936 byl na zdravotní dovolené a k 1. lednu 1937 byl přeložen do výslužby jako „vojenské služby neschopen“.

Za nacistické okupace se zapojil do protinacistického odboje, spolupracoval s Vladimírem Krajínou a v letech 1944-1945 vedl odbojovou skupinu vyšších štábních důstojníků. V době květnové revoluce od 5. května do 3. června 1945 „konal činnou službu u III. odboru“ ministerstva národní obrany, avšak pro svůj věk i zdravotní stav nebyl reaktivován.

Josef Pešek se 28. června 1947 oženil na farním úřadu církve československé v Milavčicích s Hermínou Holou, rozenou Puchertovou, vdovou po mistru řeznickém a uzenářském v Domažlicích a majitelkou místních realit. Pešek tehdy převzal do otcovské péče i její třináctiletou dceru Marcelu Holou.

Problematické armády se pak věnoval v branné komisi národně socialistické strany, jejíž činnost pochopitelně neunikla pozornosti vojenského obranného zpravodajství ... Když neuspěl první agent-provokatér, přišel druhý „nadporučík Panocha“ žádal o nocleh, i když se prokázal dvěma britskými průkazy, generál Pešek mu nevěřil. O své zkušenosti seznámil penzionované kolegy předválečného velitele letectva ing. Jaroslava Fajfry, velitele spojovacího vojska Josefa Dvořáka, velitele protiletectvé obrany Karla Haška i generála Karla Haužvice. Pražský advokát JUDr. Moc, jim vzkázal, aby věc okamžitě oznámili příslušným úřadům. Nikdo z nich to neudělal, a tak 19. dubna 1949 byl Pešek i Nosál zatčeni.

Generál Pešek byl odsouzen rozsudkem státního soudu v Praze čj. Ůr I 964/49 z 5. srpna 1949 ve spojení s rozsudkem Nejvyššího soudu čj. To 304/49 ze 4. května 1950 pro vyzvědačství podle 5/1 zák. č. 231/1948 Sb. k trestu odnětí svobody na 12 roků, k peněžitému trestu 50.000,- Kčs, k propadnutí majetku a ke ztrátě čestných práv občanských. výnosem MNO čj. 840205/1-VPÚ-Z-1950 z 5. ledna 1951 vzhledem k odsouzení a se zřetelem k ustanovení 52 zák. č. 231/1948 sb. přeložen dnem 4. května 1950 do počtu mužstva jako voják v záloze (den nabytí právní moci odsuzujícího

rozsudku) a zároveň bylo Vojenskému penzijnímu úřadu nařízeno zastavit další výplatu odpočívňích platů koncem května 1950.

Krátce po vynesení rozsudku se Pešek i Nosál dostali z borského „Kremlu“ do Leopoldova, kde se stali „vítaným terčem pozornosti sadistických dozorců“. Po letech jeden ze spoluvězňů, Josef Brodský, když si vzpomínal na 16. květen 1953, uvedl: „To ráno zemřel na lůžku jeden z nás. Lékaři smekli vězeňské čepice a nahlas dýchal jenom sedlák, který vedle mne umíral již druhý den. Okolo čtvrté hodiny byl i s ním konec. Plakal jsem celý večer, protože jsem věděl, že i mne vynesou brzy takhle v prostěradle ...“

V obnoveném trestním řízení byl výše uvedený rozsudek zrušen a rozsudkem Nejvyššího soudu – vojenské kolegium – čj. Tv 20/54 ze 17. února 1955 byl generál Pešek uznán vinným pokusem pomoci velezradě podle 5/1, 7/2, 78/1c tr. zákona z roku 1950 a byl mu uložen trest odnětí svobody na 6 roků, vysloveno propadnutí majetku a trest ztráty čestných práv občanských.

Zvláštní senát městského soudu v Praze v řízení podle zák. č. 82/1968 Sb. rozsudkem čj. 20 Tr 0365/69 z 10. června 1970 zrušil rozsudek Nejvyššího soudu – vojenské kolegium čj. Tv 20/54 a Josefa Peška zprostil původní obžaloby podle 226 a/ tr. řádu. Krajská prokuratura v Praze přezkoumala věc podle čl. 5 zák. č. 70/1970 Sb. a s ohledem k úmrtí generála Peška věc odložila a stížnost na porušení zákona nepodala.

Správa vojenských soudů Praha přiznala vdově po generálovi náhradu škody podle 30 zák. č. 82/1968 Sb. v částce 20.000,- Kčs, jež jí byla vyplacena v hotovosti 11. srpna 1971 ...

PhDr. Zdeněk Vališ